

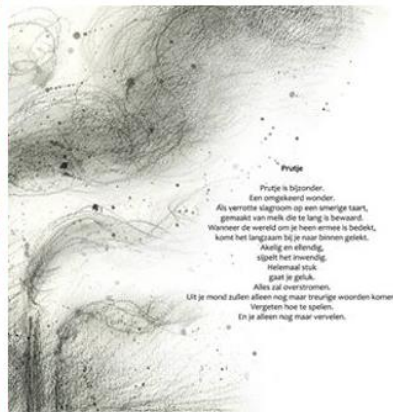
## Lessuggesties bij het thema ‘Wonderlijke uitvindingen’ – groep 5/6

Beste leerkracht,

Voor je ligt een aantal lessuggesties die we hebben samengesteld voor jullie thema ‘Wonderlijke uitvindingen’. Uitgangspunt van deze serie is het boek ‘Prutje’, van Pieter Koolwijk en Linde Faas.

De vragenkaartjes van ‘tussendoortje literatuur’ bieden houvast wanneer je met kinderen zou willen praten over boeken. Dit kan, zoals de naam al zegt, tussendoor, wanneer er een momentje over is, en kan zowel op gedichten als verhalen toegepast worden.

### ‘Prutje’, Pieter Koolwijk en Linde Faas



Het leven van Hens is zwaar, van vroeg tot laat werkt hij in de smerige, gevaarlijke fabriek voor een hongerloontje. Het enige lichtpuntje is Walm, zijn broertje, dat niet helemaal met de rest kan meekomen. Walm is vrolijk - maar ook lastig als je uit het zicht van opzichters wilt blijven, vooral als je vergeet hem op tijd naar de wc te brengen.

Op een ochtend heeft Hens er genoeg van. Hij loopt weg. Maar Walm volgt hem en al snel sluit zich een eigenwijs meisje bij hen aan, Vijf. Zij heeft gehoord van een plek waar alles veel mooier is, en bij gebrek aan beter gaan ze met zijn drieën op zoek...

**Schrijver:** Pieter Koolwijk [www.pieterkoolwijk.nl](http://www.pieterkoolwijk.nl)

**Illustraties:** Linde Faas [www.lindefaas.nl](http://www.lindefaas.nl)

## **Over het boek**

### **Inhoud/Tekst:**

Het boek Prutje bevat verschillende elementen waar de nadruk op gelegd kan worden. Er kan gekozen worden voor de tekst of de vorm van het boek.

Is er niet genoeg tijd om het hele boek voor te lezen, dan kunnen fragmenten behandeld worden.

### **Wie:**

Hoofdpersonen: Hens (11 jaar), Walm (5 jaar) en Vijf (+- 11 jaar).

### **Wat:**

Het verhaal is een fantasieverhaal, elementen van een sprookje.

### **Wanneer:**

Het verhaal speelt zich af in een fictieve tijd. Het doet denken aan de tijd van de industriële revolutie.

### **Waar:**

De stad 'Prutje', een industriestad, donker, vervuild en grijs. De mensen zijn er arm, somber en zien er vies uit.

De stad 'Brunnen', een fantasiestad hoog in de lucht in een land waar alles mooier is, kleurrijk en vrolijk. De mensen zijn er rijk, vrolijk en hebben mooie kleding aan.

## Wonderlijke uitvindingen:

Hoe sluit het verhaal aan bij het Blink thema 'Wonderlijke uitvindingen'?

- In de textielfabriek in Prutje staan verschillende weef- en spinmachines waarmee kleding gemaakt wordt. In de tijd van de industriële revolutie waren dit bijzondere uitvindingen waarmee in korte tijd kleding gemaakt kon worden. De mensen hoefden in die tijd niet meer alles met de hand te maken.

Voor informatie over de textielfabriek kun je o.a. kijken op de website van het textielmuseum: [www.textielmuseum.nl](http://www.textielmuseum.nl)

Gereedschappen en machines kun je vinden op:

[https://www.textielmuseum.nl/nl/collectie?facet\\_boolType=AND&qf%5B0%5D=tib\\_objectSoort\\_facet%3Aweefgereedschap](https://www.textielmuseum.nl/nl/collectie?facet_boolType=AND&qf%5B0%5D=tib_objectSoort_facet%3Aweefgereedschap)

- In de stad Brunnen is "alles" mooier en beter dan in Prutje. Volwassenen en kinderen die bijzonder zijn mogen in de stad wonen. Vijf mist een hand, waardoor zij, zoals ze zelf zegt heel zielig is (al is ze zelf juist vrolijk en positief ingesteld). In Brunnen krijgt zij een nieuwe hand (of haak). De uitvinder Fröbel vindt namelijk voor iedereen die dit wil prachtige apparaten uit. Hij maakt een prothese voor Vijf in de vorm van een 'handhaak' waar ze heel gelukkig mee is.
- Hens vindt het leven in Prutje vreselijk. Hij loopt weg en zijn broertje Walm volgt hem. Samen ontdekken ze de stad Brunnen waar het leven goed en iedereen vrolijk is. Maar Walm mist zijn vader en moeder en wordt ziek van heimwee. Met de uitvinder Fröbel zoekt Hens een manier om weer naar huis terug te gaan. Fröbel bouwt een vlieger, waarmee ze terug naar beneden kunnen vliegen. Een wonderlijke uitvinding\*)!

*\*) Zie ook pag. 204 in het boek. Op het uithangbord van de werkplaats van Fröbel staat: Fröbel Ontdekkingen en Vondsten. In het boek op pagina 206 kun je een kijkje nemen in de werkplaats van Fröbel.*

## Wonderlijke uitvindingen: Prutje

### Les 1 Kennismaking met het boek 'Prutje'

#### Kerdoelen kunstzinnige oriëntatie

- Kerndoel 54: De leerlingen leren beelden, taal, muziek, spel en beweging te gebruiken, om er gevoelens en ervaringen mee uit te drukken en om er mee te communiceren.

#### Introductie:

Bekijk met de kinderen de kaft van het boek.

- Kijk naar de titel: waar zou het boek over kunnen gaan? Wat betekent 'prutje'? Is het een verhaal dat echt gebeurt zou kunnen zijn of is het een fantasieverhaal?
- Wie is de schrijver? Wie is de illustrator? Kent iemand hem/haar? Van welk boek?\*)
- Bekijk de illustraties op de voorkant. Laat de kinderen vertellen wat zij zien. Bespreek de kleuren en het verschil in kleur.
- Waar denk je aan bij de linkerkant van de illustratie op de voorkant? (zwart/donker/somber) En waaraan bij de rechterkant? (felle kleuren/licht/vrolijk).

*\* Tip: maak voor andere vragen gebruik van de kaarten voor groep 5/6 van Tussendoortje Literatuur.*

#### Kern:

Bekijk met de kinderen de illustraties uit het boek. Probeer zo samen te ontdekken waar het verhaal over gaat.

#### Afsluiting:

Lees het eerste hoofdstuk van het boek voor.

#### Vervolg:

Leg het boek op een centrale plek in de klas waar de kinderen het boek kunnen bekijken. Maak ook een hoek of tafel met de themaboeken bij het project.

## Volgens de vogels, Linde Faas

Nodig:

digibord om het filmpje te bekijken: <http://www.lindefaas.nl/nieuw/volgens-de-vogels/>

De illustrator Linde Faas is ook animator. Zij heeft mooie filmpjes gemaakt over o.a. vogels. Wil je met de kinderen kijken naar vogels en hoe zij vliegen, dan is dit een mooie aanvulling op de lessen uit het project.

### Spreekwoorden (met hand)

*Vijf* zegt dat ze heel zielig is omdat ze maar een hand heeft. Maar eigenlijk is ze juist heel vrolijk en positief ingesteld. Ze maakt grappen om haar eigen handicap en maakt hierbij gebruik van verschillende spreekwoorden. Lees het fragment voor op pagina 73 en 74.

- Welke spreekwoorden herkennen de kinderen in de tekst?

*Lekker bij-de-hand*

*Iemand een handje helpen*

*Je wist zeker niet dat ik zo handig was*

*Wat is er aan de hand?*

*Met mijn hand op mijn hart*

*Daar schijn ik nogal een handje van te hebben*

*Iemands handlanger zijn*

- Kennen de kinderen nog meer spreekwoorden met hand/arm of vinger?

## Gedichten en filosoferen – Prutje

### Nodig:

- papier, potlood of pen
- gedichten en afbeeldingen uit het boek Prutje

### Introductie:

Op verschillende pagina's in het boek laat Pieter Koolwijk de waterspuwer Jool spreken in de vorm van gedichten of versjes.

**Lees het gedicht op pagina 170 voor en laat de afbeelding op pagina 20 en 21 zien:**

### *Prutje*

*Prutje is bijzonder.*

*Een omgekeerd wonder.*

*Als verrotte slagroom op een smerige taart,*

*Gemaakt van melk die te lang is bewaard.*

*Wanneer de wereld om je heen ermee is bedekt,*

*Komt het langzaam bij je naar binnen gelect.*

*Akelig en ellendig,*

*Sijpelt het inwendig.*

*Helemaal stuk*

*Gaat je geluk.*

*Alles zal overstromen.*

*Uit je mond zullen alleen nog maar treurige woorden komen.*

*Vergeten hoe te spelen.*

*En je alleen maar vervelen.*

Lees daarna het gedicht op pagina 147 voor terwijl je pagina 118 en 119 laat zien.

### **Brunnen**

*Dag mijn kleine vriend.*

*Je plekje verdiend.*

*In een stad vol plezier,*

*Zorg jij voor vertier.*

*Daarom heb ik jullie van de zorgen bevrijd.*

*En is dit jullie thuis. Voor eeuwig en altijd.*

Vijf heeft (bijna) geen familie meer en vindt het heerlijk in Brunnen. Maar de altijd vrolijke Walm mist zijn vader, moeder en zusje en wordt ziek van heimwee in de prachtige stad.

- Waar zouden de kinderen uit jouw groep willen wonen? In Prutje samen met hun familie en vrienden? Of in Brunnen zonder hun vader en moeder? Waarom?

### **Kern:**

De kinderen mogen zelf een gedicht schrijven bij een van de twee steden. Laat hen kiezen uit Prutje of Brunnen.

Hiervoor kunnen ze een afbeelding uit het boek kiezen als bron van inspiratie.

Voor tips over het schrijven van een gedicht, kijk op:

<https://www.poeziepaleis.nl/educatie/primair-onderwijs/>

Of:

[www.detalentuin.nl/72/0/publications/creatieve-stellessen-voor-midden-en-bovenbouw/zelf-thuis-gedichten-schrijven](http://www.detalentuin.nl/72/0/publications/creatieve-stellessen-voor-midden-en-bovenbouw/zelf-thuis-gedichten-schrijven)

### **Afsluiting:**

Wil dit wil mag het gedicht voordragen aan de groep.